

NAGY ADRIENN*

Az I. Pp. Novella hatása a polgári perbeli bizonyítás szabályaira

I. Bevezető gondolatok

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2018. január 1. napján lépett hatályba. Hatályba lépését követően több törvénymódosítás is érintette a szövegét¹, de az első átfogó, novelláris módosításra a 2020. évi CXIX. törvény (a továbbiakban: I. Pp. Novella) tett kísérletet. Az I. Pp. Novella elfogadását az tette szükségessé, hogy a Pp. hatályba lépését követően a joggyakorlatban kialakultak olyan nemkívánatos tendenciák, ellentétes jogértelmezések, melyek az eredeti jogalkotói célkitűzéssel nem álltak összhangban.

A joggyakorlat bizonytalanságát a Pp. szabályainak alkalmazásával összefüggésben jól illusztrálta például az a folyamat, melynek eredményeként megszorodtak a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezletén elfogadott ún. CKOT állásfoglalások a Pp. szabályainak értelmezése körében, illetve a Kúrián működő, az új Pp. jogértelmezési kérdéseivel foglalkozó konzultációs testület is több mint 80 állásfoglalást fogadott el 2019-ig, melyek a Pp. gyakorlati alkalmazását hivatottak elősegíteni. Majd a jogalkotó módosította a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényt, melynek 2020. április 1. napjától hatályos 27/A. §-a szerint bírói testület, bírósági vezetők, illetve bírák tanácskozása nevében nem tehető közzé olyan jogértelmezési célú állásfoglalás, amelynek meghozatalára törvény nem ad felhatalmazást.

Az átfogó módosítást megelőzően az Alkotmánybíróság is foglalkozott a Pp. több rendelkezésével, bár hozzá kell tenni, hogy többségében az alkotmányjogi panaszok visszautasítása miatt csak rövidebb indokolással. A teljesség igénye nélkül a 3241/2021. (VI. 4.) AB végzésben a kötelező elektronikus kapcsolattartással, a 2/2021. (I. 7.) AB határozatban az anyanyelv használatának kérdésével, a 3408/2020. (XI. 13.) AB végzésben a keresetlevél visszautasításával, vagy a 3129/2020. (V. 15.) AB végzésben az ellenkérelem formalizált benyújtási kötelezettségével. Az I. Pp. Novella miniszteri indokolása e

* egyetemi docens, intézetigazgató, ME Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Eljárásjogi és Nemzetközi Jogi Tanszék

¹ A Pp. hatályba lépése óta hét kisebb módosításon esett át az I. Pp. Novella elfogadásáig. Ezek a kisebb módosítások nem változtatták azonban meg a Pp. alapvető szerkezetét, a lényegesebb eljárásjogi szabályokat, és a módosított szakaszok száma sem volt olyan nagyságrendű, amely alapján a jogalkalmazó és tudományos közösség novelláris módosításként definiálta volna. UDVARY SÁNDOR: *Az első Pp. novella hatása az elsőfokú eljárásra*. Jogtudományi Közlöny 2021/3. 131. p.

döntésekre is hivatkozik az átfogó módosítás forrásaként, illetve szükséges még utalni az Igazságügyi Minisztériumon belül működő, a Pp. hatályosulását nyomon követő munkacsoport eredményeire is.

Mindezen tapasztalatok alapján az átfogó reform általános célkitűzése a Pp. egyes rendelkezései vonatkozásában a szabályozás finomítása, egyszerűsítése és rugalmasabbá tétele volt, illetve az, hogy megkönnyítse a jogkeresők bírósághoz fordulása jogának gyakorlását úgy, hogy továbbra is biztosíthatók maradjanak a koncentrált per feltételei, fennmaradjanak az osztott perszerkezet előnyei, és a felek önrendelkezési joga is messzemenően érvényesüljön.² Az I. Pp. Novella alapvetően a perindítási és perfelvételi szak szabályait módosította átfogóbb jelleggel, illetve a személyi állapotot érintő perek szabályozását reformálta meg. Ezek azok a területek, melyek a Pp. hatályba lépését követően eltelt néhány évben letisztultabb joggyakorlással, problémákkal bírtak, és melyek esetében szükséges volt a jogalkotónak reagálnia a Kúrián felállított azon joggyakorlat elemző csoport összefoglaló véleményében tett megállapításokra, melyek a keresetlevél visszautasításának joggyakorlati tapasztalatait vizsgálta.

Jelen tanulmány a területi korlátokra tekintettel nem vállalkozhat arra, hogy valamennyi, az I. Pp. Novella által bevezetett újítást vizsgálja, elemezze. Az alapvető célkitűzés annak csokorba gyűjtése, hogy a novelláris módosítás mennyiben hoz változást a polgári perbeli bizonyítás menetében, szabályozásában. Jelen tanulmány írója ezzel fejezi ki tiszteletét Szabó Imre professzor úr előtt, aki az Igazságügyi Szolgálatok Jogakadémiáján belül kifejtett munkája során, illetve tudományos tevékenységében is kiemelt figyelmet fordított a bizonyítás kérdésére.

II. Az utólagos bizonyítás szabályainak változása

A Pp. 220. §-ában szabályozott utólagos bizonyítás jogintézményének bevezetését az indokolta, hogy a Pp. 183. § (1) bekezdése perfelvételi nyilatkozatnak minősíti a bizonyíték rendelkezésre bocsátását, a bizonyítási indítvány előterjesztését, valamint a rendelkezésre bocsátott bizonyíték és az előterjesztett bizonyítási indítvány értékelésére vonatkozó nyilatkozatot. A perfelvétel lezárását követően a Pp. 214. § (2) bekezdése alapján – főszabály szerint – e perfelvételi nyilatkozatok nem változtathatók, azaz a bizonyítás keretei rögzülnek. E változtatási tilalom alól a Pp. – a további bizonyíték rendelkezésre bocsátása és a további bizonyítási indítvány előterjesztése tekintetében – kivételesen enged eltérést, amelyre az utólagos bizonyítás jogintézménye keretében kerülhet sor. Bizonyítási indítvány utólagos előterjesztésére vagy bizonyítási eszköz utólagos benyújtására olyan esetekben ad lehetőséget a Pp., amelyeknél azt a kereset-, illetve ellenkérelem-változtatáshoz hasonlóan a fél önhibáján kívüli ok indokolja.³ E jogintézmény teszi rugalmassá az osztott perszerkezetet, és teszi lehetővé az átjárhatóságot – az előzetes bizonyítás jogintézményével karöltve – a bizonyítás vonatkozásában a perfelvételi és az érdemi tárgyalási szak között.

² A 2020. évi CXIX. törvény végső előterjesztői indokolása. Általános indokolás.

³ WOPERA ZSUZSA (szerk.): *Magyarázat a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez*. Wolters Kluwer. Budapest, 2017. a 220. §-hoz írt magyarázat.

Az utólagos bizonyítás szabályainak változását arra a koncepcionális jellegű módosításra kell visszavezetnünk, melyet a Novella a Pp. 7. § (1) bekezdésének 4. és 12. pontjait illetően vezetett be. E módosítás értelmében megváltozott a keresetváltoztatás és az ellenkérelem-változtatás jogszabályi fogalma. A Pp. eredeti szövegezése szerint keresetváltoztatásnak, illetve ellenkérelem-változtatásnak minősült a tényállítás, a jogállítás, a jogi érvelés vagy a kereseti kérelem megváltoztatása. E szabályozás elsősorban a tényállítás megváltoztatása vonatkozásában vetett fel olyan jogértelmezési kérdéseket, amelyek nehezítették a következetes jogalkalmazás kialakulását.⁴ A joggyakorlatban a jogi érvelés megváltoztatásának kereset- és ellenkérelem-változtatásként történő kezelése ugyancsak indokolatlanul lassította a per lefolytatását. Mindezek alapján a Novella által bevezetett módosításnak köszönhetően keresetváltoztatásnak a jövőben már csak a jogállítás megváltoztatása és kereseti kérelem megváltoztatása tekintendő, a tényállítás megváltoztatása és a jogi érvelés megváltoztatása nem eredményez keresetváltoztatást (ellenkérelem-változtatást sem).⁵

A Pp. 7. §-át érintő módosítástól függetlenül a további tényállítások megtétele perfelvételi nyilatkozatnak minősül, így a további tényállítást kizárólag perfelvételi iratban vagy a perfelvételi tárgyaláson lehet előadni.⁶ Erre figyelemmel a Novella módosította az érdemi tárgyalási szak általános rendelkezéseit a Pp. 214. §-ában, bevezetve az „új tényállítás” szabályozását az érdemi tárgyalási szakban. Az osztott szerkezetű perben a perfelvétel lezárásával a jogállítások, kérelmek és indítványok mellett a felek tényállításai is rögzülnek, így azokhoz képest további tényelőadások megtételére, a perfelvételi szakban tett tényállítások kiegészítésére, új tényállítások előadására az érdemi tárgyalási szakban főszabály szerint nincs lehetőség. A Pp. 214. § (2) bekezdése erre tekintettel rögzíti is, hogy a fél az érdemi tárgyalási szakban csak a törvényben meghatározott esetben tehet vagy változtathat meg perfelvételi nyilatkozatot. A Pp. 214. §-ának új (3) bekezdése meghatározza, hogy a perfelvétel lezáró végzés meghozataláig előadott tényállításhoz képest eltérő vagy további tény állításának kivételesen akkor van helye az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig, ha a fél olyan tényre hivatkozik, amely önhibáján kívül, a perfelvételt lezáró végzés meghozatala után jutott tudomására, illetve következett be, vagy tudomására jutó, illetve bekövetkező tényre tekintettel válik a per eldöntése szempontjából jelentőssé.⁷

Az érdemi tárgyalási szakban hivatkozott új tényállítás több esetben további bizonyítást tehet szükségessé, emiatt a Pp. 220. §-ában szabályozott utólagos bizonyítás is felülvizsgálatra szorult. A Pp. 220. § (1) bekezdése kiegészült egy új e) ponttal, mely alapján további lehetőséggel bővültek az utólagos bizonyítás esetei: ha az érdemi tárgyalási szakban az új tényállítás nem eredményez kereset- vagy ellenkérelem-változtatást, de szükséges az új

⁴ A tényállás megváltoztatásával összefüggésben lásd SZALAY RÓBERT: *Érdemi tárgyalási szak*. In: Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartáshoz*. Wolters Kluwer. Bp. 2019. 618–619. pp., illetve CKOT 2019. április 15. 11. számú állásfoglalás: Csak a releváns, elsődleges tények megváltoztatása vagy ilyen tények előadása minősül keresetváltoztatásnak, a nem releváns tények előadása nem keresetváltoztatás. Ha a felperes a perfelvétel során foganatosított [Pp. 253. § a) pont] személyes meghallgatása során ad elő olyan további releváns tény, amelyet a kereseti tényelőadása nem tartalmazott, akkor a bíróságnak anyagi pervezetést kell alkalmaznia, és a felperes ezt követően eldöntheti, hogy a Pp. 237. § (5) bekezdése alapján ezt felhasználva keresetváltoztatást terjeszt-e elő; BDT2019. 4108.

⁵ A 2020. évi CXIX. törvény végső előterjesztői indokolása; részletes indokolás az 1. §-hoz.

⁶ VÖLCSEY BALÁZS: *Kérdések és lehetséges válaszok a Pp. Novella kapcsán*. Magyar Jog 2021/5. 279. p.

⁷ A 2020. évi CXIX. törvény végső előterjesztői indokolása, részletes indokolás a 23. §-hoz.

tényállítással összefüggésben további bizonyítási indítvány előterjesztése vagy bizonyíték rendelkezésre bocsátása, azt a fél az utólagos bizonyítás szabályai szerint teheti meg.

III. A jogsértő bizonyítási eszközök

A Novella a jogsértő bizonyítási eszközök perbeli felhasználását szabályozó Pp. 269. §-át kiegészítette egy új (7) bekezdéssel. Az 1952-es Pp. hallgatását a jogsértő bizonyítási eszközök perbeli felhasználhatóságát illetően a Pp. orvosolta, a Pp. 269. §-a rögzíti azokat a normatív rendelkezéseket, melyek mentén kivételesen befogadhatók a személyiségi jogot sértő módon megszerzett bizonyítékok. A Pp.-ben rögzített szabályozás alapján a jogsértő bizonyítási eszközöket a bíróság csak kivételesen veheti figyelembe döntése meghozatalakor, és a mérlegelési szempontok közül az is kiolvasható, hogy elsődlegesen csak akkor, ha az adott tény más módon nem bizonyítható.

A hatályos szabályok kiegészítését a kapcsolódó alkotmánybírói határozatok indokolásában megjelenő okfejtések – melyek közül kiemelendő a 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat –, illetve a szabályozással kapcsolatos alkotmányossági kifogások megelőzésé tették szükségessé.

A 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat alapját képező alkotmányjogi panasszal összefüggésben fontos rámutatni arra, hogy az indítványozó ebben az ügyben nem a házasság felbontása és járulékai iránt indított pert tette a vizsgálat tárgyává, amely polgári perben a jogsértő bizonyítási eszköz felhasználása megtörtént az alperes részéről. Az indítvány tárgya a párhuzamosan indított személyiségi jogi perekben hozott, a felperes kereseti kérelmét elutasító bírósági döntések voltak, mely azt jelenti, hogy alapvetően a sérelmes helyzetet az jelentette, hogy a személyiségi jogsértés ellenére a Ptk.-ban rögzített jogvédelem elmaradt. Ez pedig valamelyest túlmutat a jogellenesen megszerzett elektronikus levelezésnek a házassági bontóperben való felhasználhatósága problémáján.⁸

A Pp. eredeti szövegezése a 269. § keretében normatív szabályozást nem tartalmazott, csupán a 269. §-hoz fűzött miniszteri indoklás rögzítette: Természetesen a jogsértő bizonyítási eszköz befogadása a felet nem mentesíti a jogsértő magatartással összefüggésben felmerült felelőssége alól, tehát a bizonyító félnek erre tekintettel is kell döntenie abban a kérdésben, hogy kéri-e a jogsértő bizonyítási eszköz perbeli befogadását. E szabály normatív szintű rögzítésére a Pp. 269. § új (7) bekezdésében azért volt indokolt, hogy ezzel megelőzhetővé váljon egy olyan gondolatmenet kialakulása, mely szerint a Pp. 269. §-a alapján befogadott személyiségi jogot sértő bizonyíték szolgáltatása esetén a peres fél mentesülne a Pp. megengedő szabályaira hivatkozva az esetleges polgári jogi felelősségre

⁸ A témáról lásd részletesen NAGY ADRIENN: *A jogsértő bizonyítási eszközök felhasználhatóságának problémája a polgári perekben*. Miskolci Jogi Szemle 2019/2. különszám 2. kötet 198–208. pp. ZÁMPORI ANNA: *A jogsértő bizonyítási eszközök a polgári perekben*. Miskolci Jogtudó 2018/2. 31–39. pp. <https://jogtudo.uni-miskolc.hu/files/1294/MJ2018iss2art4Zampori.pdf>; ZÁMPORI ANNA: *A jogsértő bizonyítási eszközök perbeli felhasználhatósága az Alkotmánybíróság legújabb döntése tükrében*. In: Szabó Miklós (szerk.): *Doktoranduszok fóruma*: Miskolc, 2018. november 22. Állam- és Jogtudományi Kar szekciókiadványa. Miskolci Egyetem. Miskolc, 2019. 177–181. pp.

vonás alól egy személyiségi jog megsértésére alapítottan kezdeményezett perben. E szabályozással továbbá enyhíthető a Pp. jelen szakasza, illetve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében írt magánélet védelméhez fűződő jog közötti konkurencia.

IV. A bizonyítási indítvány tartalmának egyszerűsítése

Az I. Pp. Novella megalkotása során kiemelt jogalkotói célkitűzés volt a szabályozás egyszerűsítése, rugalmasabbá tétele. Ennek jegyében a feleket terhelő adminisztrációs feladatok csökkentése érdekében a Pp. 275. §-ában szabályozott bizonyítási indítvány tartalma is egyszerűsödött: abban már csak a bizonyítani kívánt tényt és az indítványozott bizonyítási eszközt kell feltüntetni, és nem kell utalni a kapcsolódó bizonyítási módra, és nem kell indokolást sem tartalmaznia a bizonyításra való alkalmasság alátámasztására.

A Pp. Novellához fűzött miniszteri indokolás szerint a bizonyítási indítványban a bizonyítási mód feltüntetése azért szükséges, mert a bizonyítási eszköz és bizonyítási mód fogalmak közötti különbségtétel a törvény szövegében dogmatikai megfontolások miatt szükséges, és a bizonyítási eszköz megjelölésével a törvényi szabályokat alkalmazva egyértelműen meghatározhatók a hozzá kapcsolódó bizonyítási módok szakaszai. A bizonyításra való alkalmasság indokolása is kikerült a bizonyítási indítvány kötelező tartalmi elemei közül, de fontos kiemelni, hogy ez nem azt jelenti, hogy a bizonyító fél ne indokolhatná meg indítványának bizonyításra való alkalmasságát, de ez számára nem jelent kötelezettséget.⁹

E módosítás valóban alkalmas arra, hogy könnyítsen a felek adminisztratív kötelezettségein, illetve elősegítse az egységes jogalkalmazást. A Pp. eredeti 275. §-ából ugyanis nem derült ki, hogy milyen részletességgel szükséges a bizonyítási indítvány bizonyításra való alkalmasságának indokolása. Vannak ugyanis olyan egyszerűbb megítélésű ügyek, melyben a fél által előterjesztett bizonyítási indítványban csupán formális, egyetlen rövid mondattal történhet meg az indítványozott bizonyítás alkalmasságának indokolása. Természetesen ezzel ellentétes esetre is találhatunk példát, amikor hosszabb indokolással kell a félnek előállnia bizonyítási indítványában, mert például önmagában már arról is meg kell győznie a bíróságot, hogy az adott tény vonatkozásában szakértői bizonyítás szükséges. A Pp. kommentárok szerzői abban egyetértettek, hogy az indítvány tételének az indokolása pusztán az elvi alkalmasság hihetővé tételét jelenti, és nem biztos, hogy az indítványozott bizonyítás valóban alkalmas lesz a célzott ténymegállapításra (pl. nem biztos, hogy a tanú valóban olyan tartalmú vallomást tesz, amelyet az indítványozó fél remélt).¹⁰ Az I. Pp. Novella hatályba lépését követően tulajdonképpen a bizonyítási indítvány tartalmát illetően visszatértünk az 1952-es Pp. szabályaihoz, mely az egyszerűség jegyében szabályozta e beadvány tartalmát.

⁹ A 2020. évi CXIX. törvény végső előterjesztői indokolása; részletes indokolás a 42. §-hoz.

¹⁰ DÖME ATTILA: *A bizonyítás általános szabályai*. In: Varga István (szerk.): *A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja II/III*. HVG-ORAC. Budapest, 2018. 1168. p. NAGY ADRIENN: *Bizonyítás*. In: Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartáshoz*. Wolters Kluwer. Budapest, 2019. 750. p.

V. A szemle költségeivel kapcsolatos szabályok pontosítása

A Pp. szabályainak pontosítása érhető tetten a 333. §-t módosító rendelkezések kapcsán. A Novellához fűzött miniszteri indokolás szerint szükséges a jogértelmezési bizonytalanság elkerülése érdekében pontosítani a szemle költségeivel kapcsolatos rendelkezéseket oly módon, hogy a szemle foganatosítása során a szemletárgyban bekövetkezett szükségszerű állagsérelem helyreállításával kapcsolatban a szemletárgy birtokosa nem kártérítési igénnyel léphet fel, amely jogellenes károkozást és elbírálása tekintetében külön eljárást feltételez, hanem a jogszerűen okozott állagsérelemmel kapcsolatban felmerült költségei megtérítését kérheti, ha igazolja azok összecszerúságát. A szemletárgy birtokosának személyéhez kapcsolódó költségigényéről (például útiköltség, költségtérítés a munkából kiesett időre) ugyanakkor a bíróság a tanúk költségtérítésére vonatkozó szabályok szerint határoz.¹¹ E szövegszerű pontosítással egyetérthetünk, és válaszként szolgálhat a szakirodalom által felvetett problémákra is.¹²

VI. A magánszakértői bizonyítás kizártsága a személyi állapotot érintő perekben

A Pp. Novellához fűzött általános indokolás szerint a személyi állapotot érintő pereket célzó módosítások egyik legfontosabb célja a kiskorú gyermek érdekeinek fokozott védelmét célzó rendelkezések bevezetése, továbbá a hatályos szabályok szerint is rendelkezésre álló eljárásjogi eszköztár erősítése, és újakkal történő kiegészítése volt. E gondolatmenet jegyében a Pp. módosított 434. § (5) bekezdése valamennyi személyi állapotot érintő perben kizárta a magánszakértői bizonyítás lehetőségét.

A novelláris módosítást megelőző törvényszöveggel kapcsolatban a következő problémák merülhettek fel. Törvény meghatározott esetekben kizárhatja a magánszakértő alkalmazását, például maga a Pp. 338. § (3) bekezdése az előzetes bizonyítás foganatosítása során; vagy a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 1. § (8) bekezdése a bíróság hatáskörébe tartozó polgári nemperes eljárásokban. A személyi állapotot érintő perekkel összefüggésben a Kúria 18. számú KT állásfoglalásában rámutatott, hogy *a gondnoksági perekben a bíróság kizárólag kirendelt szakértőt alkalmazhat. A kirendelésre sor kerülhet a fél bizonyítási indítványára [Pp. 275. § (1) bekezdés és 307. § (1) bekezdés], emellett, ha azt a bíróság szükségesnek tartja, a szakértői bizonyítást hivatalból is elrendelheti [Pp. 276. § (2) bekezdés és 434. § (1) bekezdés]. A gondnoksági perekben a törvény a magánszakértő alkalmazását kizárja [Pp. 444. § (1) bekezdés], azonban a más eljárásban kirendelt szakértő véleményének figyelembevételére – meghatározott feltételek fennállása esetén – van lehetőség. Az egyéb személyi állapotot érintő perekben a bíróság kirendelt szakértőt és magánszakértőt is alkalmazhat, valamint a más eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményét is figyelembe veheti.*

A novelláris módosítást megelőzően a Pp. 434. § (1) bekezdése a személyi állapotot érintő perek közös szabályai között rögzítette a bíróság hivatalbóli bizonyítási lehetőségét.

¹¹ A 2020. évi CXIX. törvény végső előterjesztői indokolása; részletes indokolás a 43. §-hoz.

¹² DÖME ATTILA: *Szemle*. In: Varga István (szerk.): *A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja II/III*. HVG-ORAC. Budapest, 2018. 1432–1433. pp.

Ebből következik, hogy a gondnoksági perekben kívül valamennyi más személyi állapotot érintő perre igaz, hogy megengedett a magánszakértői bizonyítás, ugyanakkor a hivatalbóli bizonyítás törvényi lehetősége miatt a bíróság nincs kötve a fél által előterjesztett szakértői bizonyítási indítványhoz. Ha a peres fél magánszakértői bizonyítás elrendelésére tett indítványt, a bíróság dönthet úgy, hogy a hivatalbóli bizonyítás keretében szakértőt rendel ki. Különösen nagy jelentősége van ennek az értelmezésnek a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben: ha a bizonyító fél e perekben magánszakértői bizonyítást indítványoz, akkor az ellenérdekű fél is jogosult magánszakértői bizonyítást indítványozni, ha a két magánszakértői vélemény között szakmai ellentét áll fenn, akkor annak feloldására a bíróság kirendelt szakértőt fog alkalmazni [Pp. 316. § (2) bekezdés e) pont, 307. § (1) bekezdés b) pont]. Ennek következtében előfordulhat, hogy a perrel érintett kiskorú gyermeket három szakértő is vizsgálja, mely nyilvánvalóan ellentétes a Ptk. 4:2. § (1) bekezdésében rögzített, a gyermek érdekének és jogainak fokozott védelmére vonatkozó alapelvvel. Ez esetben a bíróság helyesen dönt akkor, amikor hivatalból kirendelt szakértőt alkalmaz.¹³

E gondolatmenet alapján egyéértéketünk a jogalkotói döntéssel, hogy kizárt a magánszakértői bizonyítás lehetősége valamennyi személyi állapotot érintő perben. A személyi állapotot érintő perek közül a házassági és szülői felügyelettel kapcsolatos perekben mindezekelőtt a kiskorú gyermek kímélete érdekében, a származási perekben a szakértői bizonyítás sajátossága¹⁴, továbbá valamennyi státuszperben a bíróság rendelkezésére álló hivatalbóli bizonyítás lehetősége miatt is indokolt a magánszakértői bizonyítás kizárása.¹⁵

VII. Záró gondolatok

A Pp. I. novelláris módosítása általánosságban pozitív fogadtatásban részesült a szakirodalomban, egységes a vélemény abban, hogy a Novella megalkotását az elmúlt három év jogalkalmazói tapasztalatai kellően indokolták.¹⁶ A Pp. hatályba lépését követően eltelt rövid időszak jogalkalmazói tapasztalatai azonban főként a perindítási és perfelvételi szakot érintették, és a bizonyítás kérdésköréhez kapcsolódóan – ezt a jelen tanulmányban összefoglalt szabályok mennyisége is mutatja – kevesebb tapasztalat vagy probléma volt kimutatható, legalábbis a novelláris módosítás tanúsága szerint. Indokolható ez az eltelt időszak csekély voltával, vagy esetleg a bizonyításhoz kapcsolódó szabályok stabilitásával is.

¹³ PARLAGI MÁTYÁS: *Szakértők*. In: Varga István (szerk.): A polgári perrendtartás és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja II/III. HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2018. 1256–1257. pp.

¹⁴ A származási perekben ma már szinte kizárólagosnak tekinthető a DNS vizsgálat, mint a származás megállapításához szükséges orvosszakértői vizsgálat. A 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében meghatározott szakkérdésekben szakértőként kizárólag az ott felsorolt intézmények járhatnak el. A 2. számú melléklet 2. a) pontja alapján DNS szakvéleményt polgári perekben csak orvostudományi képzést folytató egyetem orvostani intézete vagy a Nemzeti Szakértői és Kutató Központ (a továbbiakban: NSZKK) adhat. A származási perekben a bíróság ezen intézmények egyikét rendeli ki a szakértői bizonyítás lefolytatására. Elviekben a Pp. Novella hatályba lépése előtti szabályok szerint nem volt kizárt a magánszakértői bizonyítás a származási perekben, de a 282/2007. (X. 26.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében rögzített egyetemi orvostani intézetek vagy az NSZKK a kirendelések teljesítése mellett jellemzően nem vállalt megbízásokat.

¹⁵ A 2020. évi CXIX. törvény végső előterjesztői indokolása; részletes indokolás az 51. §-hoz.

¹⁶ UDVARY 2021, 139. p. VÖLCSEY 2021, 282–283. pp. BARTHA BENCE: *A keresetlevél és az ellenkérelem érdemi része*. Közjegyzők Közlönye 2020/4. 56–57. pp.